

Да сме видими, зависи от нас



С двудневен празник завърши юбилейната година в Българското училище в Будапеща. Тя бе открита на 25 февруари – денят, в който са започнали учебните занятия в далечната 1918 г., когато 17 деца прекарват прага на училището на ул. „Лоня“ №4 и поставят началото на едно вековно дело. Стях са били съпричастни и България, в лицето на пълномощния министър Иван Стоянович, и будапещенската столична община, която издава разрешение за основаването на училището и му осигурява класна стая в общинското училище.

Първият учител Константин Спиров и свещеникът отец Симов полагат основите на вековното дело. В историята на училището проблясват и други имена: Иван Милев, който през 30–40-те години го превръща в истинска културна институция с библиотека и народен университет. Михаил Фридманов – директорът, който съживява училището след Втората световна война, обръща внимание на проблема със степента на владеене на езика, организира допълнителни курсове, пише помагала и учебници. Живее с пулса на общността и активно участва в създаването на Българския културен дом и като срада, и като духов-

но средище. Неговата дейност беше потънала в забравата до 28 септември т.г. На конференцията, посветена на 100-годишния юбилей, животът и делото на Фридманов бяха представени от неговия правнук – Петър Михайлов. Неговото съобщение предизвика голям интерес и нова стръв за детайлно проучване на миналото на училището. Конференцията, която протече под патронажа на министъра на образованието и науката Красимир Вълчев, събра колеги от българските училища в чужбина. Наш съорганизатор беше Асоциацията на българските училища в чужбина, представена от своя Управителен съвет: колеги, пристигнали от Лондон, Чикаго и Виена. С нас бяха и партньорите ни по „Ера-

зъм“ – училищата в Дъблин и Париж, с които работихме заедно в продължение на две години. Дойдоха и приятели от български училища в Париж, Кипър, Залцбург и Линц. Сред гостите бяха и представители на български университети, извършващи квалификация на учителите, на българските медии (в. „АзБуки“, радио „Татковина“), представители на местната общност. Надя Кантарева-Барух, главен редактор на в. „АзБуки“, пристигна с извънредното издание на вестника, в което имаше и 4 страници, посветени на училището в Будапеща. Празникът беше почетен и от заместник-министъра на образованието и науката Таня Михайлова, която и през двата дни неотлъчно взе участие във всич-

ки форуми и празнични моменти. Представена бе и унгарската страна, в лицето на завеждащия Дирекцията за образование на малцинствата при

възрастова група (15–18 г.); учениците ни редовно печелят награди и на Фестивала на българите по света „Аз съм българче“. Неговото 10-то издание е на

десетилетията говори д-р Данчо Мусев. Черпейки сили от миналото, той начерта смели визии за бъдещето на училището, което е бъдеще и на общ-



Откриване на паметната плоча на сградата, където се е помещавало училището през 1918 г.

Министерството на човешките ресурси Ищван Краслан.

Но преди да продължим с конференцията, нека направим преглед на събитията от юбилейната година: 100-годишният юбилей на училището мобилизира деца, учители и родители, които взеха участие в многобройните конкурси, обявени по случай значимата годишнина, над 70% от децата се включиха в тях; децата ни за пръв път участваха в онлайн състезание по български език за ученици от националните училища и се представиха отлично. През следващата година, по наше настояване, за пръв път ще бъдем включени в централните състезания по предмети (ОКТВ): по български език и литература и по българско народознание; 5-има наши ученици се явиха на зрелостен изпит, висша степен и го издържаха с отличие; на литературния конкурс „Стефан Гечев“ на Държавната агенция за българите в чужбина 15-годишната Рая Спасова получи специалната награда в своята

9–11 ноември в София, където участваме с победителите; за първи път организирахме едномесечен учебен лагер в България, който от тази година става ежегодна програма за нашето училище, в рамките на която, децата да опознаят различните части на България; български език започнаха да изучават и в Залавар, селището, където някога са преминавали Кирил и Методий – тази година под формата на кръжок, а от догодина започва редовно обучение от I клас; открихме втора група в нашия филиал в Халастелек; вече работи и новата уеб страница на училището, която редовно отразява наситения със събития училищен живот: www.bolgariskola.hu.

Всички тези наши вълнения и постижения се опитахме да представим и пред своите колеги по света. Първата част на конференцията бе посветена на миналото, настоящето и бъдещето на училището. Освен споменатия доклад на Петър Михайлов, за особения статут на училището през

ността. Във втората част бяха обсъдени преди всичко методически въпроси, свързани с преподаването на роден език и култура зад граница и въвеждането на съвременни интерактивни форми и учебно-технически средства в обучението. Учителите в Будапеща представиха своя опит в използването на интерактивна дъска със собствени учебници, на електронни игри, в които учениците участват с готовност. Директорът на Института по литература при БАН представи няколко онлайн проекта, чиито ресурси могат да се ползват свободно в обучението по литература. Учебниците по български език и народознание, разработени в Будапеща, предизвикват от години интереса на колегите от българските училища в чужбина. Те са истинска гордост за училището, още по-много че преобладаваща част от тях е разработена от нашите учители. Към учебниците ни за пореден път бе проявен интерес и от страна на МОН.

Този наситен със събития ден за-

върши с представянето на сборника „Българите в чужбина – толкова близо, толкова далече“, съставен по текстове на българи, които живеят в чужбина. Тъй като една част от текстовете са посветени на българското образование, сред публиката присъстваха и автори на сборника. Сборникът бе представен от неговия рецензент проф. Николай Ненов. Изхождайки от примера на Будапеща, той каза: „Наследството не е нива, не е и къща. То е форма на избор. Остойността на миналото. Впечатлен съм от осемте табели на входа на училището в Унгария – всяка табела на българи, обединени в институции. Защото, за да сме видими, зависи от нас.“

Съботният ден започна с откриване на паметна плоча на ул. „Лоня“ №4, на фасадата на сградата, където се е помещавало първото българско училище. Тук отново бе подчертано усилието, както на българските, така и на унгарските власти, които са подкрепяли, подкрепят и днес усилията на общността за собствено образователно дело.

Междувременно в сградата на училището на ул. „Байза“ бяха започнали да се събират бивши възпитаници и преподаватели. Една изключително емоционална среща, която събуди стари спомени и съзвъна на възстановения стар училищен звънец отново събра съученици, учители. Някои от десетилетия не бяха престъпвали прага на сградата, те търсеха познати, разпознаваха някогашни приятели – било наяве, било из албумите и таблата на училището. Вървяха по етажите и си спомняха класните стаи, мястото на леглото в пансиона, дребни случки, детски лудории, любими учители, вълнуващи мигове от живота в пансиона и училището.

Връхна точка в тържествата бе празничният концерт. След встъпителните думи на директора на училището, думата бе дадена на заместник-министъра на образованието и науката Таня Михайлова, която приветства с топли думи присъстващите. В личността и думите на д-р Данчо Мусев бе възпелта историята и основния смисъл на училището: сам негов възпитаник, днес той е не само председател на неговия надзорен орган (fenntartó), но и баща на три деца, които посещават училището.

Концертът започна с рецитал на учениците от Българското училище за роден език, които разказаха историята на училището от 1918 г. до наши дни. След тях на сцената излязоха стотте възпитаници на училището, за да изпълнят юбилейния химн, написан специално за целта от големия български композитор Хайгашод Агасян и поетесата Надежда Захариева. И това беше връхната емоционална точка в юбилейния празник. Училището ни навлезе в своето второ столетие със сто деца, следвайки традициите и обновявайки се непрекъснато. Започнатото преди век и днес намира своите поддръжници и продължители. И можем да си пожелаем с думите от химна на училището: „нека и след сто по сто години в него пеят български деца“.



Поздрав към бивши учители, дошли специално за тържеството



Пеят химна на училището



Конференция, посветена на юбилея



Спомени от ученическите години